

Η Ιστορία ταυτίζεται με την πρόοδο;

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1JcVTUv>]

Πηγή: *wikimedia commons*

Κεφάλαιο 5

Η ιστορία ως πρόοδος

Η ιστορία άρχισε να θεωρείται πρόοδος με σκοπό την τελειοποίηση του ανθρώπου επί της γης, η λατρεία της προόδου κορυφώθηκε στη Μεγάλη Βρετανία, όταν αυτή βρισκόταν στο απόγειό της από άποψη ευημερίας και ισχύος και οι περισσότεροι από τους βρετανούς ιστορικούς ήταν θερμοί υποστηρικτές αυτής

της λατρείας, θεωρούσαν την ιστορία προοδευτική επιστήμη (με τις ίδιες ιδέες μεγάλωσε και ο συγγραφέας μας). Η ιστορία θεωρείται πρόοδος και αυτό διαφαίνεται μέσω της μεταβίβασης επίκτητων ικανοτήτων από τη μία γενιά στην άλλη, η πρόοδος δεν έχει καθορισμένη αρχή και τέλος[15].

Επιπλέον, ο συγγραφέας διατυπώνει ότι ο ιστορικός δεν πρέπει να εγκαταλείψει την ιδέα της προόδου, πιστεύει ότι πρέπει να την αντιμετωπίζει ως εξελικτική διαδικασία στην οποία οι απαιτήσεις διαδοχικών περιόδων, προσδίδουν το δικό τους ιδιαίτερο περιεχόμενο, έτσι εν συνεχεία, αναφέρει ότι δεν υπάρχει λογικός άνθρωπος που να πιστεύει ποτέ σε ένα είδος προόδου που ακολουθεί ίση πορεία χωρίς παλινδρομήσεις, διότι πίστη στην πρόοδο σημαίνει πίστη στη βαθμιαία ανάπτυξη των ανθρωπίνων δυνατοτήτων και όχι αυτόματη εξελικτική πορεία.

Στις επόμενες σελίδες του βιβλίου του, ο συγγραφέας προσεγγίζει το ζήτημα της ιστορικής αντικειμενικότητας, θεωρεί ότι η αντικειμενικότητα στην ιστορία δεν βασίζεται σε σταθερά και αμετακίνητα κριτήρια αλλά σε κριτήρια που διαμορφώνονται καθώς η ιστορία προχωρεί. Καθώς προσέγγιζε το ζήτημα της αντικειμενικότητας, ο συγγραφέας ήταν απασχολημένος με τις διαφορές μεταξύ ιστορίας και φυσικών επιστημών ως προς τη μέθοδο που χρησιμοποιούν και καταλήγει στο ότι όπως οι φυσικές επιστήμες έτσι και η ιστορία δεν ασχολείται όπως πιστεύουν ορισμένοι με μεμονωμένα γεγονότα αλλά με την αλληλεπίδραση μοναδικού και γενικού, ο ιστορικός ενδιαφέρεται πάντα για τα στοιχεία του μοναδικού[16]._

Κεφάλαιο 6

Ο ορίζοντας διευρύνεται

Στο τελευταίο και καθοριστικό κεφάλαιο του, ο συγγραφέας αναφέρεται στις ραγδαίες αλλαγές που έχει υποστεί η ιστορία τον 20^ο αιώνα αφού έχουμε μεταβεί από τον μεσαιωνικό στον σύγχρονο κόσμο. Έτσι, διατυπώνει ότι επέφερε ριζική αλλαγή στην ιστορία και σε ολόκληρο τον άνθρωπο η ανάπτυξη της αυτοσυνειδησίας του, δηλαδή ο άνθρωπος είναι ένα ον που μπορεί όχι μόνο να σκέφτεται αλλά να σκέφτεται και την σκέψη του, έτσι πλέον ο ιστορικός δεν έχει καμία δικαιολογία να θεωρεί τον εαυτό του αποστασιοποιημένο παρατηρητή, εκτός κοινωνίας και ιστορίας, πλέον ζει στον αιώνα της αυτοσυνείδησης και ο ιστορικός μπορεί και πρέπει να ξέρει τι κάνει[17].

Παρακάτω, ο Καρρ αναφέρεται στις αλλαγές του 20^{ου} αιώνα και τις ταξινομεί σε δύο είδη α) στις αλλαγές βάθους και β) αλλαγές γεωγραφικού κέντρου βάρους.

Στις αλλαγές βάθους, ο συγγραφέας κατανέμει εκείνες τις αλλαγές που οφείλονται στην εξέλιξη των μεθόδων πειθούς και εκπαίδευσης, αυτή η άποψη δικαιολογείται επειδή πλέον οι εκπαιδευτικοί τροφοδοτούν τη νέα γενιά με απόψεις και πεποιθήσεις που ταιριάζουν στο συγκεκριμένο τύπο κοινωνίας. Τώρα όσο για τις αλλαγές του γεωγραφικού κέντρου βάρους, ο συγγραφέας μας πληροφορεί ότι έχουν δημιουργηθεί ριζικές αλλαγές όσο αφορά τις γεωγραφικές περιοχές, ενώ το 15^ο και 16^ο αιώνα το κέντρο βάρους της ιστορίας βρίσκεται στη δυτική Ευρώπη, τον 20^ο αιώνα μετατοπίζεται προς την ανατολική Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική οι οποίες εισβάλλουν στην παγκόσμια σκηνή και επηρεάζουν καθοριστικά τις εξελίξεις.

Από την άλλη πλευρά, ο Καρρ διαπιστώνει ότι πλέον ο άνθρωπος του 20^{ου} αιώνα απειλείται από κινδύνους που δεν υπήρχαν τους προηγούμενους αιώνες, όπως είναι η εμπορική διαφήμιση και η πολιτική προπαγάνδα, διότι χρησιμοποιούνται από ανθρώπους για να καταστρέψουν τους συνανθρώπους τους[18].

Στις τελευταίες σελίδες του βιβλίου του, ο συγγραφέας καταλήγει ότι η μετάβαση σε ότι ονομάζουμε σύγχρονο κόσμο, η επέκταση του ορθού λόγου σε νέα πεδία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη, διότι με την πρόοδο της ιστορίας, οικονομίας και εκπαίδευσης θα ανοίγονται ολοένα και νέοι ορίζοντες.

[Τέλος]

[15] Βλ. Ε.Χ. Καρρ, *Η Ιστορία ως πρόοδος*, μτφρ. Ανδρέας Παππάς, Αθήνα, εκδ. Γνώση, 1999, σελ. 147-148

[16] Βλ. Ε.Χ. Καρρ, *Η Ιστορία ως πρόοδος*, σελ. 157-158

[17] Βλ. Ε.Χ. Καρρ, *Ο ορίζοντας διευρύνεται*, σελ. μτφρ. Ανδρέας Παππάς, Αθήνα, εκδ. Γνώση, 1999, 173-174

[18] Βλ. Ε.Χ. Καρρ, *Ο ορίζοντας διευρύνεται*, σελ. 185